

ikke vilde være i mange Tilfælde, at det ikke vilde være ofte, at der kunde paavises saadanne Tab. Det tror jeg dog nok vilde blive Tilfældet ikke saa sjældent. Naar man lægger Mærke til, at disse Overenskomstens Hovedindhold er at besvare Spørgsmaal som dem: Hvem ere de Forpligtede, og i hvilket Forhold er Enhver forpligtet? — vil der neppe kunne være Tvivl om, at naar en Overenskomst om disse Forhold tilsidefattes, maa det blive til Skade for dem, der faae flere Byrder, og til Fordel for dem, der faae færre. Jeg tror, at der i de fleste Tilfælde vil kunne være Tale om Tab; men det er, tror jeg, en stor Beroligelse, naar Meningene i § 8 er den, at der i saadanne Tilfælde skal gives Erstatning. Jeg tror dog rigtig nok, at dette vil nødvendigvis være en Ændring i § 8, thi saaledes som denne foreligger, er denne Tankke udtrykt paa en meget knudret Maade. Der staar nemlig i § 8, at Erstatning kan tilkjendes i særlige Tilfælde, naar Billighed maatte tale derfor. Dersom Meningen med disse Udtryk skal være, at Erstatningen skal tilkjendes i alle Tilfælde, maa der vistnok foretages en Redaktionsændring, men dertil kan jeg altsaa regne paa den høitærede Ministers Understøttelse. — Jeg hørte med megen Interesse paa den høitærede Ministers Forsvar for § 67. Det er den Paragraf, som giver en Trebemand, som ikke er Bredeier, Ret til en Del af Vandet, uden at spørge Bredeierne derom. Det Mellemværende, der ligger den høitærede Indenrigsminister og det ærede Medlem for Aalborg Amts Bøndervalgkreds (H. Steffensen) imellem, skal jeg ikke dvæle ved. Jeg tror ligesom den ærede Minister, at der ikke her er Tale om Eiendomsret i dette Begrebs egentlige tekniske Forstand, og jeg tror ikke, at det ærede Medlem har bevist, at der er Eiendomsret, fordi han siger, at, naar en mulig Indskrænkning, som paa et givet Tidspunkt var tilfælde, falder bort, saa udvider Retten sig af sig selv. Det gjælder om Eiendomsretten, men det gjælder ogsaa om andre Rettigheder, f. Ex om Brugsretten, at, naar Indskrænkningen falder bort, saa staar Brugsretten i sit fulde oprindelige Omfang. Det er vistnok ikke derpaa, at Bøgen bør lægges; men Sagen er, at disse Indskrænkninger, der paalægges private Bredeiere, ikke ere positive, vilkaarlige Indskrænkninger, men Indskrænkninger, som følge af selve Sagens Natur, af selve den Gjenstands Bestaafenhed, hvorover Retten skal øves. Men, som sagt, det har ingen stor Betydning, i ethvert Fald ikke for mig. Jeg erkjender, og det har jeg ikke hørt Nogen betovle — at Bredeierne efter den nu gjældende Ret have en Eneret til Vandet, eller som Kommissionen udtrykker sig: en absolut Eneret dertil. Det er for mig det Praktiske i dette Tilfælde. Om man saa vil kalde denne Ret med det ene Navn eller med det andet, har ikke stor Betydning. Det virkelige Forhold er i hvert Fald dette, at ingen Trebemand kan

komme og fordrer at benytte dette Vand uden Bredeiernes Samtykke, altsaa kan man handle med Bredeierne derom. Hvis det ikke var Tilfældet, behøvede vi ikke § 67; den vilde da være ganske overflødig. Den gaar netop ud paa at skabe en ny Tilstand. Nu forsvarede den høitærede Minister den Forandring, der paatænkes efter § 67, paa den Maade, at han henviste til, at det kun var det overflødigste Vand, som Bredeierne kom til at afstaa. Det er ganske vist en meget human og kristelig Tanke. Det er nemlig den Tanke, at de, der i Verden leve i Overflødighed, skulle give det, de have tilovers, til de Fattige, og Forslaget gaar i Virkeligheden endoglaa noget videre, thi det er ikke blot de i Virkeligheden tørstige, dem, der strengt taget trænge til Vand, der kunne faae det, men hvis der dannes sig et Aktieselskab, som vil spekulere i dette Vand, skal Bredeierne ogsaa afstaa det til disse Spekulanter. Det er den Tankegang, at, naar Nogen ligger inde med en høj Kapital, eller en Kapital, som han ikke har Lyft eller Drift til selv at gjøre frugtbringende, og der kommer Andre, som have Drift og Lyft dertil, skal man give dem Kapitalen, for at de kunne arbejde med den. Jeg antager, at, naar vi naae dertil, ville de, der interessere sig for, at der skal gives Driftslaan til Ubenudlede, navnlig til Husmænd, minde Ministeren om § 67. Jeg er kun bange for, at Ministeren da ikke vil kunne husse den. Det ærede Medlem fra Aarhus (Ingerslev) tog denne Sag anderledes. Det ærede Medlem sagde som saa: Naar vi ville have noget Praktisk ud af dette Lovforslag, maa vi være enige om, at der kan komme Tilfælde, hvor man mod Erstatning maa vide at lempe sig ligeoverfor hinanden og gjøre Opofferelser til fælles Bedste. Ja, deri er jeg enig med det ærede Medlem; men han nævnte der et Ord, som ikke staar i Paragrafen, nemlig Ordet „Erstatning“. Hvis der havde staaet Erstatning i § 67, vilde jeg have været meget mindre betænkelig ved den. Nu er det jo muligt, at det ærede Medlem, som staar i et nærmere Forhold til dette Forslag end alle vi Andre, har klarere Forstand paa, hvad der er Meningene af § 67, saa at det egentlig er Udstaafets Mening, at der skulde gives Erstatning. I saa Fald vil Paragrafen vistnok ikke vække noget Ansigt saaledes som i dette Dieblit, thi det er ganske vist, at der ikke er noget saadant Svælg mellem at selge og at afstaa mod Erstatning, at man ikke skulde kunne komme ud over det. Der er sikkert nok endnu en Forskjel, nemlig den, at, naar Trebemand skal kjøbe af Bredeieren, er det Bredeieren, der sætter Prisen, og det efter den Bærvi, Vandet har for Kjøberne; siger man derimod, at Trebemand kan faae det mod Erstatning af det Tab, som Bredeieren lider, faar han ogsaa Vandet, men Prisen bliver da sat efter Bredeierens Interesse i Vandet, og den kan i mange Tilfælde være meget ringere end Trebie-